

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณครู
  - 1.1 บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน
  - 1.2 จรรยาบรรณครู
2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
3. การพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐาน
4. การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. บริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. บทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณครู

1.1 บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน

1.1.1 บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน

ครูในฐานะที่เป็นบุคคลที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายว่าครูต้องรับรู้และเข้าใจการปฏิรูปการศึกษาในแง่มุมต่างๆ นับตั้งแต่ความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษา นโยบาย แนวทางและจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา มาตรการและวิธีการปฏิรูปการศึกษา แผนงานและขั้นตอนในการปฏิบัติ เมื่อครูรับรู้และเข้าใจแล้ว ครูต้องลงมือปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบและปัจจัยอื่นๆ ให้การสนับสนุน ภายใต้อสภาพการณ์ และบริบทต่างๆ ของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไทย นอกเหนือจาก ความรู้ความเข้าใจในหลักวิชาชีพครู เช่น

1.5) ทดสอบผู้เรียนก่อนทำการสอนในแต่ละวิชา เพื่อสำรวจพื้นฐานของผู้เรียน

1.6) เข้าสอนและออกห้องสอนตรงเวลา

1.7) เอาใจใส่ในการตรวจการบ้าน สอนซ่อมเสริมให้เด็กที่มีพื้นฐานความรู้ต่ำ ทั้งในและนอกห้องเรียน

1.8) จัดป้ายนิเทศการย่อภายในห้องเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

1.9) จัดนิเทศการหรือกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียน

1.10) ใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี โดยเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้ง การทำกิจกรรมกลุ่ม และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.11) ประเมินผลการเรียนการสอน และประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาผู้เรียน และตนเองให้ดีขึ้น

1.12) ครูดูแล เอาใจใส่และติดตามผลการเรียนรู้ และความประพฤติของผู้เรียน ด้วยความรัก ความเมตตาอย่างจริงจัง

2) ด้านการพัฒนาตนเอง มีกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติสำหรับครู ดังนี้

2.1) เพิ่มพูนความรู้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ โดยการศึกษาจากเอกสารหรือวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่

2.2) ศึกษาพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้จากการศึกษา เรื่อง บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้จัดการเรียนรู้และให้การศึกษายอบรมนักเรียน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาในสังคม มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านการสำรวจความถนัด ความสนใจของผู้เรียน การปรับตัว การบูรณาการ การจำแนกความแตกต่าง ปลูกฝังประชาธิปไตยและส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการการและวิชาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาต่อ นอกจากนี้ ครูต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.2 จรรยาบรรณครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540 : 17 - 18) ได้กล่าวถึง จรรยาบรรณครู ไว้ว่า ประกอบด้วย แนวปฏิบัติ 9 ประการ ได้แก่

1.2.1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมและให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

1.2.2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้อง คึงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

1.2.3 ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

1.2.4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

1.2.5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

1.2.6 ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

1.2.7 ครูย่อมรัก ศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

1.2.8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

1.2.9 ครูพึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ปัจจุบันการจัดการศึกษาประสบปัญหาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จะเห็นได้จากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของชาติยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ เพราะครูเองยังมีพฤติกรรมการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้สื่อการเรียนการสอนหรือใช้ก็ยังไม่ครบถ้วน ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลักสูตร คู่มือครู และแผนการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดไว้ และส่วนใหญ่ยังยึดการถ่ายทอดความรู้โดยครู เป็นผู้บอกอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร อันเป็นสาเหตุสำคัญอย่างยิ่งต่อปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544 : 3)

นโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานตามวิชาชีพครู จรรยาบรรณครู และการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณชน รวมทั้ง การพัฒนาและผลิตครูที่มี คุณภาพและคุณธรรม ประกอบกับ การปฏิรูปวิชาชีพครูนั้น ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา เพราะครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสถานการณต่างๆ ปัญหาสำคัญของครูต่อการศึกษา คือ ปัญหาวัฒนธรรมในการทำงาน ทั้งความคิด ความเชื่อและ วิธีการทำงานโดยยึดเอาตัวครูเป็นหลัก (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2546 : 3)

จากความคิดเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูดังกล่าว คุรุสภาซึ่งมีฐานะเป็น สภาในกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะเป็นองค์กรส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูจึงกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม และมีจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา และได้เผยแพร่เกณฑ์ดังกล่าวไปยังครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทาง ปฏิบัติ แต่เนื่องจาก เกณฑ์ดังกล่าวที่กำหนดขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 นั้น มีลักษณะเป็นนามธรรม ทำให้ยากแก่การปฏิบัติและการประเมิน จึงไม่มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามเกณฑ์เท่าที่ควร ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2540 คุรุสภา จึงได้ปรับปรุงและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากเดิมที่มี 11 ข้อ เป็น 12 ข้อ เกณฑ์มาตรฐานนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติ และประเมิน พฤติกรรมที่ถึงปรารถนาของครูได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูผลักดันจากคุณภาพภายในตัวครูเอง โดยเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ 12 ข้อ ดังกล่าว กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กทุกคน สามารถเรียนรู้ได้ดี ครูจึงต้องคำนึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมอื่นๆ เมื่อสอน ไปแล้ว ครูสามารถตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียน เป็นเกณฑ์ ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูเพื่อประกันคุณภาพของการทำงานและการเป็นครู เกณฑ์แต่ละข้อมีระดับคุณภาพ 3 ระดับ และครูสามารถนำเกณฑ์ไปปฏิบัติได้ทันที นอกจากนี้ คุรุสภา ได้ประสานการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) และหน่วยงานต้นสังกัดของครู เพื่อให้การปฏิบัติตามเกณฑ์นี้ ส่งผลต่อครู นักเรียน และ ประเทศชาติ โดยมีระดับคุณภาพแต่ละมาตรฐาน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา. 2540 : 7 - 16)

มาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ระดับที่ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก การศึกษา เอกสาร ตำรา และสื่อต่างๆ และการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู

ระดับที่ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจากการเข้าเป็นสมาชิก และการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคมหรือชมรมต่างๆ ที่ส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ขององค์กรวิชาชีพครู และการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับที่ 3 เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก การเป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานขององค์กร สมาคม หรือชมรมที่ส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากที่ทางราชการจัดตั้ง การเป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนาหรือกิจกรรม ทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และการเป็นผู้จัดทำและนำเสนอรายงานทางวิชาการ ในการประชุม อบรม สัมมนา รวมทั้ง การมีผลงานทางวิชาการเผยแพร่อยู่เสมอ

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา วิชาชีพครู หมายถึง การที่ครูผู้สอน ได้ศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และสื่อ เทคโนโลยีต่างๆ การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู การร่วม เป็นสมาชิกหรือร่วมกิจกรรมขององค์กร ชมรมหรือสมาคมที่ส่งเสริมวิชาชีพครู นอกเหนือจาก ที่ทางราชการกำหนด และเผยแพร่ความรู้หรือผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู รวมทั้ง การเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา กิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู

มาตรฐานที่ 2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ระดับที่ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน เฉพาะด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการเป็นกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนได้จริง เป็นกิจกรรมสร้างนิสัยการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียนและเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้าง คุณธรรมที่มีผลให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน ทั้งในด้าน การเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมไปถึง กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจาก การเลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริม ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง และคำนึงถึง ความสำคัญของกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กโดยตรงมากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็ก โดยทางอ้อม

ระดับที่ 3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ของครู ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจาก การจัดกิจกรรมทุกอย่าง ให้มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน การจัด กิจกรรมและงานต่างๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทุกด้าน การจัด

กิจกรรมและการปฏิบัติงานต่างๆ แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
 อย่างเป็นระบบ ส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะ
 เกิดกับผู้เรียน หมายถึง การตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาความสามารถของ
 ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมของ
 ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้ครอบคลุมในทุกด้าน
 รวมทั้ง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนตามลำดับความสำคัญ โดยคำนึงประ โยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
 เป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

ระดับที่ 1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาได้จากการตรวจสอบ
 ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก และการสอนซ่อมเสริมข้อบกพร่องของ
 ผู้เรียน

ระดับที่ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
 ให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของ
 ผู้เรียนด้านต่างๆ เป็นหลัก และการจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยน
 วิธีสอนตามด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

ระดับที่ 3 การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามขีดความสามารถของ
 แต่ละคนอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 เป็นรายสมรรถภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนอย่างเหมาะสม เต็มตาม
 ศักยภาพตามลำดับขั้นการพัฒนา และการตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็น
 ราย บุคคล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ หมายถึง
 การตรวจสอบวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก การพัฒนาความสามารถ
 ของผู้เรียนให้สูงขึ้น การสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมส่งเสริม
 ความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม เต็มตามศักยภาพและตามลำดับขั้น
 ของการพัฒนา รวมทั้ง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียน
 เป็นรายบุคคล

มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาแผนการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ระดับที่ 1 การเลือกใช้แผนการเรียนรู้ที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากแผนการเรียนรู้ที่ใช้ มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน แผนการเรียนรู้ที่ใช้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และแผนการเรียนรู้ที่ใช้ เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้ และการสร้างความรู้

ระดับที่ 2 ปรับปรุงแผนการเรียนรู้ที่มีอยู่ ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก แผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุง มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน แผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และแผนการเรียนรู้ที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถผู้เรียน และข้อจำกัดของสถานศึกษา

ระดับที่ 3 สร้างและพัฒนาแผนการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบ ด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก แผนการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้น มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน แผนการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเองและแผนการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้น สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อจำกัดของสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการพัฒนาแผนการเรียนรู้ ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การที่ครูได้ดำเนินการจัดทำ จัดเตรียมหรือปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหาความรู้และการสร้างความรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน และข้อจำกัดของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้จริง

มาตรฐานที่ 5 การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนรู้กับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับที่ 2 ใช้สื่อการเรียนรู้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และบำรุงรักษาสื่อการเรียนรู้ สื่อมีความหลากหลาย

ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติจริงของผู้เรียน และผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนรู้ตามความรู้สึกรู้สึกคิด และการตัดสินใจของตนเอง

ระดับที่ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิต และใช้สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น ประเมินผลการใช้สื่อ และปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้ง การเผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ได้ผลแล้ว

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การที่ครูเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับผู้เรียน กิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้และการบำรุงรักษาสื่อการเรียนรู้ มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้นและผลิตสื่อการเรียนรู้จากวัสดุในท้องถิ่น และการประเมินผลการใช้ ปรับปรุงและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

มาตรฐานที่ 6 การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน

ระดับที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้นักเรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และผู้เรียนค้นหาความรู้ และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำ

ระดับที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดกระบวนการ และการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่างๆ อย่างหลากหลาย

ระดับที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน หมายถึง การที่ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสร้างนิสัยการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ระดับที่ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน นำภาพรวมของกลุ่มผู้เรียน หรือห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมาย ในการพัฒนาเป็นภาพรวมกลุ่มใหญ่หรือผู้เรียนทั้งห้อง เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ เป็นเทคนิคที่ใช้กับผู้เรียนแบบเดียวกันทั้งห้อง รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการหรือนวัตกรรม เป็นภาพรวมของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง และข้อเสนอแนะใหม่ๆ เป็นการเสนอในการปฏิบัติ ต่อนักเรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับที่ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียน จำแนก เป็นกลุ่มต่างๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่ม เฉพาะอย่างอื่นๆ เทคนิค วิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สนองตอบต่อ สภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการหรือนวัตกรรม แสดงผลการพัฒนา ผู้เรียนรายกลุ่ม และข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องต่อการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับ

ระดับที่ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็น รายบุคคล โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน จำแนก เป็นรายบุคคล เทคนิค วิธีการและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สนองตอบต่อสภาพ ความแตกต่าง ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล รายงานการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล และข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน รายบุคคล

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หมายถึง การที่ครูรายงานข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการ และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ผู้เรียนเป็นภาพรวม เป็นรายกลุ่มและเป็นรายบุคคล มีการใช้นวัตกรรมในการนำเสนอรายงาน ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นภาพรวม เป็นรายกลุ่มและเป็นรายบุคคล รวมทั้ง มีการนำผล การรายงานสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะไปใช้พัฒนาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ระดับที่ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณา จากการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ การใช้วาจาสุภาพ มีความประพฤติ เรียบร้อย มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับที่ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง ในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจน สอดแทรกในกระบวนการเรียนรู้ โดยพิจารณาจาก การให้คำแนะนำ เชิญชวนให้ปฏิบัติ การแก้ไขข้อบกพร่องและการสอดแทรกในกระบวนการเรียน การสอน

ระดับที่ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนทำให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา และปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีลอกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครู ในสถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือก พฤติกรรมของตนเอง การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน และเผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้าง คุณธรรม

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การที่ครูมีการแสดงออก ประพฤติและปฏิบัติตนในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และ ถือเป็นแบบอย่าง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใน สถานศึกษา การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง การเสริมแรงทางบวก แก่ผู้เรียน และเผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ระดับที่ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ ของงาน โดยพิจารณาจาก ความเข้าใจงาน ความสำเร็จของงาน และความเต็มใจรับผลกระทบ ของงาน

ระดับที่ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถ หรือความถนัด ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก การเข้าร่วมวางแผนและ แบ่งงานกันทำ การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม ความพึงพอใจ ในบทบาทของตนที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย และผลงานของสถานศึกษابรรลุเป้าหมาย

ระดับที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานและสถานศึกษา อย่างเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมายอย่างครอบคลุม และสัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวข้อง การเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ การช่วยเหลือและพัฒนา ผู้ร่วมงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่ม แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนางาน

และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก โดยพิจารณาจากการมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

ระดับที่ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ และนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก การวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ระดับที่ 3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสารนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก การจัดระบบข้อมูลข่าวสารได้ การให้บริการข้อมูลข่าวสาร และการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การที่ครูแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ การจัดระบบสารสนเทศให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ผู้อื่นได้ รวมทั้ง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

ระดับที่ 1 การพัฒนาหรือแก้ปัญหาและวิกฤติต่างๆ มีลักษณะเดียว โดยพิจารณาจากการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาแบบตรงตัว ใช้ตัวแปรตัวเดียว ลักษณะเดียว มีสูตรตายตัว และกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือแก้ปัญหา โดยใช้ทางเลือกทางเดียวไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ

ระดับที่ 2 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาใช้องค์ประกอบรอบด้าน โดยพิจารณาจากการนำองค์ประกอบรอบด้านมาช่วยในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา การนำเอาข้อมูลมารวบรวมสร้างทางเลือกหลายๆ ทางแล้วจึงเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อขจัดปัญหาเดิมที่จะเกิดขึ้นได้ในภายหน้า และใช้แนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นมากกว่าการแก้ไข

ระดับที่ 3 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ จากปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจาก การนำเสนอองค์ประกอบตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ การให้ผู้เรียนรู้จักผลกระทบของการกระทำของตน ประเมินการแสดงของตนว่ามีผลดีหรือมีจริยธรรม

ความงามมากนักน้อยเพียงใด และให้ผู้เรียนสร้างแนวทางในการพัฒนาตนเอง เพื่อป้องกันปัญหา และวิกฤติที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถาวร

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านการสร้าง โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ หมายถึง การที่ครูรวบรวมประเด็นปัญหาและสร้างทางเลือกหลากหลายในการจัดการเรียนรู้แก่ ผู้เรียน การนำองค์ประกอบต่างๆ มาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมที่ใช้พัฒนาผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย จัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรู้วิธีการขจัดปัญหาเดิมที่อาจเกิดขึ้นใหม่ รวมทั้ง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือก วิธีการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สรุปได้ว่า ครูสภา ได้ปรับปรุงเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู โดยกำหนดให้ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ตามองค์ประกอบ 12 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติ กิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ เพื่อร่วมงาน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การแสวงหา และการใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และการสร้าง โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

3. การพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

สำหรับการพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 12 มาตรฐานนั้น มีหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษา ให้แนวคิดไว้ทั้งที่สอดคล้องและแตกต่างกันในรายละเอียด ดังนี้

นุรักษ์ สิงห์ศิลป์ (2542 : 22) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาครูผู้สอนสู่เกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู ไว้ว่า เพื่อให้ครอบคลุมสาระสำคัญทั้ง 12 มาตรฐาน ครูควรเริ่มพัฒนามาตรฐานที่ 4 คือ พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง เพราะว่าแผนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูจึงควรพัฒนาแผนการสอน ให้ สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริงเป็นอันดับแรก และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ

เนื่องจาก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการ ดังนี้ การเลือกเพื่อนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (เข้าสู่การพัฒนาในมาตรฐานที่ 6) การเลือกเพื่อน เพื่อให้ได้กิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนและเหมาะสมกับเด็กแต่ละกลุ่ม ครูต้องศึกษาหาความรู้ทางวิชาการ ในเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น เข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษาจากตำราวิชาการ (เข้าสู่การพัฒนาในมาตรฐานที่ 1, 2, 3, และ 11) การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และต้องมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (เข้าสู่การพัฒนาในมาตรฐานที่ 5) การจัดทำแผนการสอน ครูจะต้องขอความร่วมมือจากผู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา และให้คำปรึกษาเพื่อนครูในสิ่งที่เรารู้ อาจจะเกี่ยวกับแผนการสอนหรืออื่นๆ เมื่อปฏิบัติเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอ ครูจะ ได้ความรู้ที่หลากหลาย สามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนางานของตนเองได้ (เข้าสู่การพัฒนาในมาตรฐานที่ 9 และ 10) การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง จะต้องมีการวัดผลอย่างสม่ำเสมอ เป็นระยะๆ อาจจะมีการวัดผลประเมินผลก่อนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบและหาประสิทธิภาพของแผนการสอน ดังนั้น ครูต้องมีการรายงานผลการพัฒนาให้ผู้เรียนทราบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทราบจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของตนเองด้วยตนเองได้ และครูหรือผู้รับผิดชอบก็สามารถหาทางปรับปรุงแก้ไขได้ด้วย (เข้าสู่การพัฒนามาตรฐานที่ 7) การที่ครูได้พบปะกับผู้รู้ และเพื่อนร่วมงาน เพื่อปรึกษา สอบถามความรู้ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ครูมีพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์ เพราะครูจะต้องปรับตัวให้เข้ากับแต่ละคนที่ครูเข้าไปหาให้ได้ ครูควรถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้เรียนด้วย เช่น หากนักเรียนต้องการเรียนรู้สิ่งใด ควรสอบถามหรือปรึกษากับผู้รู้เรื่องนั้น โดยตรงจะช่วยให้ นักเรียนได้รับความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้ง นับเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานทั่วไป ทั้งนี้ เพราะการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม จะต้องมีการปรับตัวเข้าหาสังคมจึงจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (เข้าสู่การพัฒนามาตรฐานที่ 8)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 6) เสนอมาตรการ และวิธีการในการพัฒนาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ การผลิต และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู 6 ประการ ดังนี้

1. การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จะต้องกำหนดมาตรฐานการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้ครูให้เหมาะสมกับความสามารถ

หรือประเภท มีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ตลอดทั้ง สร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความสามารถ เข้ามาสู่วิชาชีพครูให้มากขึ้น

2. การผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ให้มีการรับรองมาตรฐานการฝึกหัดครู ทั้ง 2 ลักษณะ คือ รับรองมาตรฐานของสถาบันและหลักสูตร การศึกษา

3. การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ ควรให้คุรุสภาซึ่งเป็นสถาบันวิชาชีพครู โดยตรง เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบอาชีพครู แก่ผู้ที่ต้องการจะเข้ามาสู่วิชาชีพครูทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพครู และปรับปรุงองค์การของครูให้เป็นอิสระ

4. การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องจัดตั้งศูนย์การฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาขึ้น เพื่อรับผิดชอบในการฝึกหัด อบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกประเภท เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพครู ทั้งก่อนทำงานและระหว่างประจำการ

5. การรับนักศึกษาฝึกหัดครู ให้ดำเนินการคัดเลือกจากผู้ที่มีความเหมาะสม เข้ามาสู่วิชาชีพครู

6. การประสานงานการผลิต การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรจัดให้มี คณะกรรมการประสานงานการผลิต การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้น ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การใช้ โดยสถาบันวิชาชีพครู (คุรุสภา) ควรทำหน้าที่ ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยใช้ และ ประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูด้วย

จากการศึกษา การพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สรุปว่า การพัฒนาครูเข้าสู่ เกณฑ์มาตรฐานนั้น เป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยการพัฒนา จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งจากตัวของครูเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครู สามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู อันจะส่งผล โดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตหลักของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในปัจจุบัน ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 รวมทั้ง พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงิน ประจำตำแหน่ง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูเปลี่ยนแปลงไป ระบบการบริหารงานบุคคลตามกฎหมายใหม่นี้ เป็นระบบการกระจายอำนาจบริหารงานบุคคลให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยมี อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ที่ ก.ค.ศ. แต่งตั้ง ทำหน้าที่เป็นองค์กรรองรับการกระจายอำนาจ มีคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เพื่อเป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล มีการกำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะสามารถก้าวหน้าได้ถึงวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ มีบัญชีเงินเดือนของตนเอง จึงถือเป็นมิติใหม่ที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีบัญชีเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งของตนเอง ทำให้สามารถกำหนดเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ให้สอดคล้องและเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ต้องการจะให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการหรือประโยชน์เกื้อกูลอื่น เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคม และวิชาชีพของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : คำนำ) โดยมีการกำหนดตำแหน่ง วิทยฐานะ และการให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง สรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 25 - 32)

มาตรา 38 ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 3 ประเภท ดังนี้

1. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งต่อไปนี้

1.1 ครูผู้ช่วย

1.2 ครู

1.3 อาจารย์

1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์

1.5 รองศาสตราจารย์

1.6 ศาสตราจารย์

ตำแหน่ง (1.1) และ (1.2) จะมีในหน่วยงานการศึกษาใดก็ได้ ส่วนตำแหน่ง (1.3) ถึง (1.6) ให้มีในหน่วยงานการศึกษาที่สอนระดับปริญญา

2. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งต่อไปนี้

2.1 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.3 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.5 รองอธิการบดี

2.6 อธิการบดี

2.7 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ตำแหน่งผู้บริหารใน (2.1) และ (2.2) ให้มีในสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาตามประกาศกระทรวง ตำแหน่งผู้บริหารใน (2.3) และ (2.4) ให้มีในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารใน (2.5) และ (2.6) ให้มีในหน่วยงานการศึกษาที่สอนระดับปริญญา

3. ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีดังต่อไปนี้

3.1 ศิษยานุเสทก์

3.2 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือตำแหน่งข้าราชการที่ ก.ค.ศ. นำมาใช้กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งของตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่นตาม (3.2) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม มาตรา 39 ให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไปนี้ เป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ ได้แก่

1. ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

1.1 ครูชำนาญการ

1.2 ครูชำนาญการพิเศษ

1.3 ครูเชี่ยวชาญ

1.4 ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

2. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

2.1 รองผู้อำนวยการชำนาญการ

2.2 รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

2.3 รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

2.4 ผู้อำนวยการชำนาญการ

- 2.5 ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- 2.6 ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 2.7 ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ
3. ตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้
  - 3.1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ
  - 3.2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
  - 3.3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
  - 3.4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ
4. ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้
  - 4.1 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ
  - 4.2 ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
  - 4.3 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
  - 4.4 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ
5. ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้มีวิทยฐานะ

มาตรา 44 ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ใดจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด วิทยฐานะใด จะได้รับเงินเดือนอย่างไร ตามมาตรา 31 ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยให้ได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของอันดับ กรณีที่จะให้ได้รับเงินเดือนสูงกว่า หรือต่ำกว่าขั้นต่ำ หรือสูงกว่าขั้นสูงของอันดับ ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.ค.ศ. (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 25 - 32)

จากการศึกษา เรื่อง การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจุบัน ได้มีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้นใหม่ โดยให้มีเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่ง ส่งผลทำให้ครูผู้สอน มีสถานภาพตาม ตำแหน่ง และการได้รับเงินวิทยฐานะแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างครูที่มีวิทยฐานะ กับครูที่ไม่มีวิทยฐานะ ส่งผลทำให้ครูผู้สอน มีความต้องการพัฒนาตนเองสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อขอมีและเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

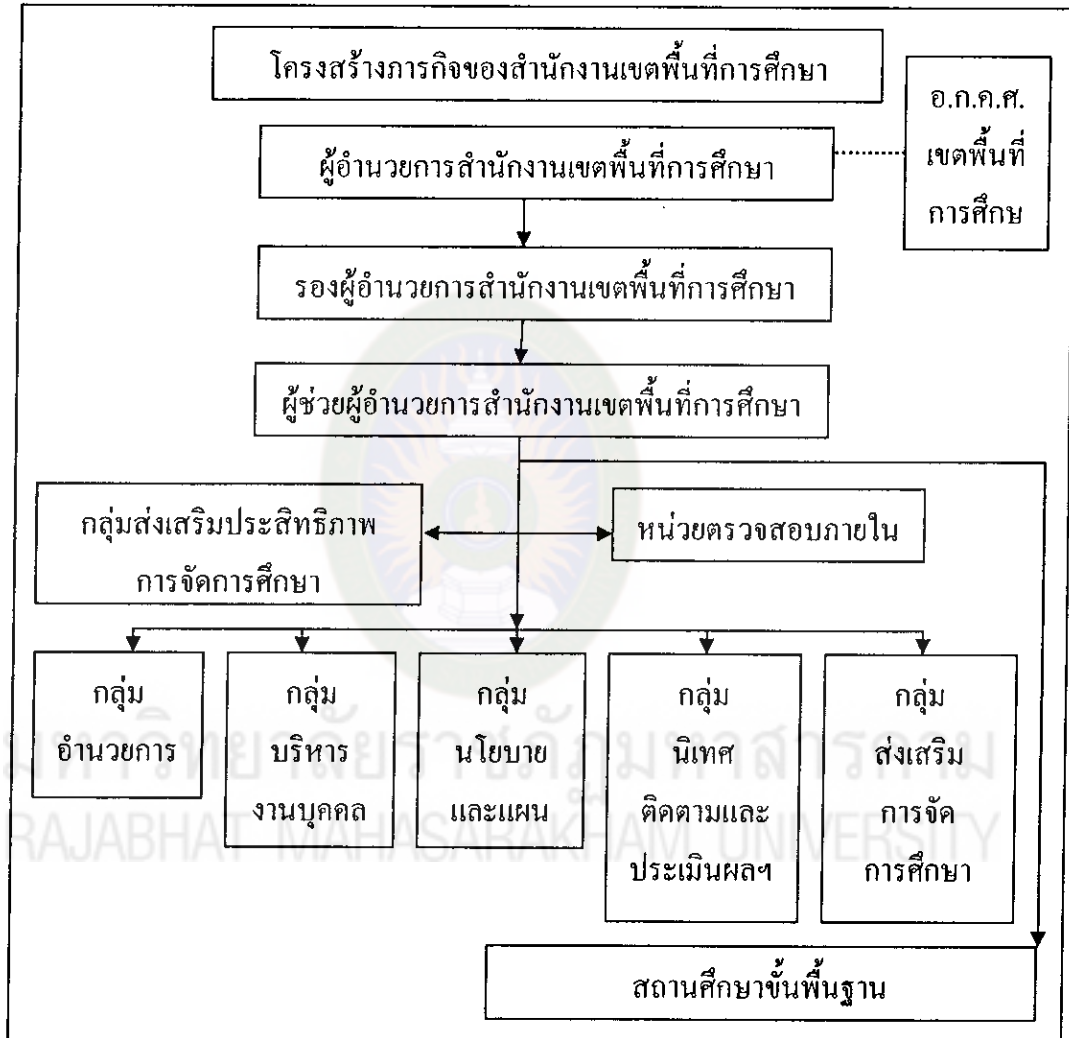
5. บริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 38 กำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือ เลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษา เอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถ จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันประกอบการ สถาบัน ศาสนาและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ประกอบกับมาตรา 35 และ 36 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้มี คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่เป็น กรรมการและเลขานุการ จึงส่งผลทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นสำนักงานเลขานุการ ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับภารกิจ รวมถึง งานธุรการ งานประสานงาน และงานบริหารทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่โดยสังเขปรวม 4 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 8 - 9)

1. มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา
2. ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา
3. ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา
4. ส่งเสริม และสนับสนุน การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

นอกจากนี้ ยังมอบหมายให้ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน และรวมถึงใน สถานศึกษาในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว ให้ดำเนินถึงนโยบายที่คณะกรรมการ กำหนด หรืออนุมัติแนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จึงต้องทำหน้าที่เป็นสำนักงานอำนวยการ และบริหารจัดการ ภารกิจของผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง ข้อกำหนดอื่นของกฎหมายนี้และกฎหมายอื่นที่ได้กำหนด

หน้าที่ ความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 12) รวมถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จึงแบ่งโครงสร้างการบริหารงาน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัดครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ของจังหวัดหนองคาย ได้แก่ อำเภอโพนพิสัย อำเภอโซ่พิสัย อำเภอปากคาด กิ่งอำเภอรันวาปี และกิ่งอำเภอเฝ้าไร่ รวมทั้งสิ้น จำนวน 175 แห่ง โดยจำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน รวม 113 แห่ง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

รวม 62 แห่ง จากจำนวนดังกล่าว มีผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 1 และ 2 ต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. 2549 ก : 24)

ตารางที่ 1 จำนวนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกรายอำเภอ ตามขนาดสถานศึกษา

อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)		
	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	รวม
โพนพิสัย	45	20	65
โซ่พิสัย	24	16	40
ปากคาด	13	8	21
รัตนวาปี	20	6	26
เฝ้าไร่	11	12	23
รวม	113	62	175

ตารางที่ 2 จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกรายอำเภอ ตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง

อำเภอ	จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง (คน)				รวม (คน)	
	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษาขนาดใหญ่		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน		
โพนพิสัย	45	299	20	455	65	754
โซ่พิสัย	24	168	16	354	40	522
ปากคาด	13	95	8	109	21	204
รัตนวาปี	20	128	6	125	26	253
เฝ้าไร่	11	83	12	224	23	307
รวม	113	773	62	1,267	175	2,040

จากตารางที่ 1 และ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาจำนวนของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ปรากฏดังนี้ จำนวนบุคลากร รวม 2,215 คน จำแนกตามขนาดศึกษาและตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 175 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 113 คน และผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 62 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,040 คน จำแนกเป็น ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 773 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1,267 คน

ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีนโยบายที่สำคัญและกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในสังกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี โดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอน ปฏิบัติตน และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีความเข้มแข็ง เป็นแหล่งเรียนรู้คู่ชุมชน รวมทั้ง พร้อมรับการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทุกคน ได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ตามความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. 2549 : 3)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

โกมล อาษาพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของครูสภา 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ผลการศึกษา พบว่า

1. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทั้ง 12 มาตรฐาน มีการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานที่ 11 มาตรฐานที่ 3 และมาตรฐานที่ 8
2. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทั้ง 12 มาตรฐาน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานที่ 6 และมาตรฐานที่ 8

พิพัฒน์ ศรีสุขพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงาน โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การมีส่วนร่วม กับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ การแสดงความเป็นผู้นำที่เหมาะสม การแสวงหา และการใช้ ข้อมูลสำหรับการพัฒนาหน่วยงาน

2. ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนเรียนขนาดต่างกัน มีพฤติกรรมการบริหารงาน แตกต่างกัน

พิเชษฐ์ ศรีหนารอด (2543 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหาร โรงเรียน มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทุกมาตรฐานสำคัญ ได้แก่ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่น ในการพัฒนา ด้านการจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และด้านการใช้ แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียนในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และด้าน บุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และด้านงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

3. เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียนดียิ่งขึ้น ผู้บริหาร โรงเรียน ส่วนมาก เห็นว่า โรงเรียนควรจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน รวมทั้ง บุคลากรในระดับโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน และปรับปรุงแก้ไข มาตรฐาน

ประกาย บัตรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอิสาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า

มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาด โรงเรียน และสถานภาพ ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม และ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอน

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียน และขั้นตอนการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

สุภาพ อ่อนศรี (2545 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า

1. การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

1.1 การปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ คือ การปฏิบัติหน้าที่ของครูดีเด่น และครูผู้สอน พบว่า มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 - 11 มาตรฐานที่มีระดับสูงสุด คือ ด้าน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ ส่วนในมาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู อยู่เสมอ มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 การปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด คือ การยกย่องชมเชยผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ในมาตรฐานที่ 8 มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ ในมาตรฐาน ที่ 9 มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ เป็นวิทยากร ในการประชุม การอบรม การสัมมนา หรือกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และการเขียนบทความ หรือจัดทำเอกสารทางวิชาการเผยแพร่การพัฒนาวิชาชีพครู ส่วนระดับ ปานกลาง คือ การเป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานขององค์กร ชมรมที่ส่งเสริมและ พัฒนาวิชาชีพครู การเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร ชมรมที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ในมาตรฐานที่ 1

2. การเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครู สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูดีเด่น มีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูสภา พ.ศ. 2537 มากกว่าครูสายผู้สอนทุกมาตรฐาน

คำพรทึพย์ ปรัชญาวาทิ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง พบว่า

1. ข้าราชการครู มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ยกเว้น มาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีเป็นระบบ มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา และมาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง

2.1 ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวมและรายมาตรฐาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น มาตรฐานที่ 10 การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยข้าราชการครูเพศชาย มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในมาตรฐานที่ 10 มากกว่าข้าราชการครูเพศหญิง

2.2 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวมและรายมาตรฐาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น มาตรฐานที่ 5 การพัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในมาตรฐานที่ 5 มากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

2.3 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวมและรายมาตรฐาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 โดยข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในมาตรฐานที่ 3

มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 มากกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องเรียน

3. ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ ควรส่งเสริมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้ ให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการ ทำการวิจัย อบรมและเพิ่มพูนความรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัยให้ทุนอุดหนุนในการวิจัย ให้เวลาเพื่อการศึกษาวิจัย ส่งเสริมและให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดการอบรมทางวิชาการในเรื่อง การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเขียนรายงานการพัฒนาผู้เรียนและผู้บริหาร โรงเรียนควรกำกับ ติดตาม กระตุ้นให้ครู รายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ และต่อเนื่อง รวมทั้ง การจัดระบบให้ครูได้มีการใช้กระบวนการกลุ่ม การเป็นผู้นำและสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

งามพัคฆ์ เจริญไวย (2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้บริหารเทศบาล ผู้บริหาร โรงเรียน และพนักงานครูเทศบาล

มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาลในภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

1.1 ผู้บริหารเทศบาล มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ และด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

1.3 พนักงานครูเทศบาล มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

ประณมพร เพ็ชรโปรี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

1. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ต่อระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โยภา ศรีงาม (2548 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า

1. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวม และรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับด้านที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ด้านการนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ ด้านการสรุปผล ด้านการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา และด้านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ตามลำดับ

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งต่อปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 โดยรวม และรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ด้านการกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา และด้านการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ส่วนด้านการนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และด้านการสรุปผล พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เฮคซองค์ (Hessong, 1997 : 85 ; อ้างอิงใน พิพัฒน์ ศรีสุขพันธ์. 2542 : 52) ได้ศึกษา เรื่อง ครูในอุดมคติ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่จะเป็นครูที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพ ในการปฏิบัติหน้าที่ครูได้เป็นอย่างดี สิ่งบ่งบอกถึงสมรรถภาพของครู คือ คุณภาพของนักเรียน และเพื่อเป็นการประกันคุณภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ครู จึงมีการกำหนดมาตรฐาน วิชาชีพครูขึ้น เพื่อเป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครู ให้ครูได้ประเมิน ตนเองอย่างเป็นรูปธรรม อันส่งผลถึงการพัฒนาครูและวิชาชีพครูแบบยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับ ของสังคมสืบไป

วินเซนต์ (Vincent. 3631- A : 1986) ศึกษาเรื่องการยอมรับของครูในเรื่องเกณฑ์ สำหรับการจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญเชิงการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเมม ด้าน มาตรฐานและเส้นทางอาชีพ ผลการศึกษา พบว่า การปฏิรูปการศึกษาหลายครั้งที่ผ่านมา มี องค์ประกอบ ที่มุ่งคัดเลือกครูดีเด่น เป็นที่ยอมรับกันเป็นพิเศษทางด้านสถานะหรือเงินเดือนครู นักการศึกษาเห็นด้วยว่า การยอมรับของครูใน โครงการจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่าง แน่นนอน และความเห็นของครูเกี่ยวกับการเลือกเกณฑ์ที่จะมีผลให้เกิดการยอมรับ โครงการ ใดๆก็ดี มีบางอย่างที่จะต้องทำความตกลงกัน ในเรื่องของคำจำกัดความเกี่ยวกับครูดีเด่น ให้ ชัดเจนว่า เกณฑ์อย่างไร จึงจะเหมาะสม องค์ประกอบของเกณฑ์ที่สำคัญ คือ มาตรการที่ใช้ใน โครงการแนวทางอาชีพ ของรัฐเทนเนสซี เกณฑ์ชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยการสอนของครู และระดับ การวินิจฉัย สำหรับความแตกต่างอันเป็นสาระที่สำคัญนั้น ได้มีการจำแนกและการ อภิปราย เพื่อความชัดเจนให้เป็นที่ยอมรับ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบที่นำมาใช้ ใน การสอนในมหาวิทยาลัยเมม อาศัยการตอบแบบสอบถามของกลุ่มทดลอง แล้วนำมาประเมิน หาเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ และสามารถนำมาเปิดเผยได้ พบว่า โดยทั่วไป ครูมี ความพอใจในการสอนในชั้นเรียน และเกณฑ์ใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน โดยตรงมากกว่า ส่วนสิ่งที่ ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ ลักษณะการเป็นผู้นำ การขาดเรียน ตลอดจน ผลงานที่ นักเรียนทำตามคำสั่ง แต่สิ่งที่จะขัดๆ กัน คือ เกณฑ์ใดที่ครูยอมรับมักเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกัน ได้ผล น้อยที่สุด และในที่สุด วิธีการหรือเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้กันอยู่แล้วในท้องถิ่น กลับเป็นที่ยอมรับกัน มากกว่าอย่างกว้างขวางในกลุ่มครูทั่วไป

โรเมซ (Roames. 3998-A : 1987) ศึกษา การยอมรับในวิชาครูและประวัติการพัฒนามาตรฐานของครูโดยสภาแห่งชาติเกี่ยวกับการยอมรับวิชาชีพครู ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับในแง่ของการพัฒนาการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา มีกระบวนการในลักษณะที่ดำเนินการพัฒนา แบบไม่ต้องอาศัยหน่วยราชการของรัฐบาล อันเป็นผลเนื่องมาจาก คนอเมริกันในระยะบุกเบิก ไม่ต้องการให้มีสถาบันหรือโครงการใดๆ มาควบคุมการดำเนินงาน ทางด้านการศึกษา ในทำนองเดียวกับอาชีพอื่นๆ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครู ต้องมีส่วนเกี่ยวกับมาตรฐานของโครงการฝึกอบรม ในฐานะที่เป็นสื่อแห่งการที่จะทำให้มีความเชื่อมั่นได้ว่า เป็นผู้ประกอบอาชีพทางการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งปฏิบัติการเช่นนี้เป็นมาตรฐานระดับชาติมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1800 เป็นเวลานานเกินกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว หลังจากการจัดตั้งโรงเรียนครั้งแรก ก่อนมีการยอมรับมาตรฐานดังกล่าว การยอมรับมาตรฐานความสำคัญของครู เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1962 โดยสมาคมวิทยาลัยครูอเมริกา ในปี ค.ศ. 1954 สภาแห่งชาติ เพื่อการศึกษาวิชาชีพครู และหน่วยงานที่ร่วมวิชาชีพ ผู้ประกอบการ สมาคมการศึกษาแห่งรัฐ มีความรับผิดชอบร่วมกับโครงการฝึกอบรมครูแห่งสหรัฐอเมริกา มาจนถึงยุคที่มีสมาคมวิทยาลัยครู การพัฒนามาตรฐานของวิชาชีพครู จึงมีผลสะท้อนต่อลักษณะหลายประการ ทางด้านการพัฒนาการสอน มาตรฐานต่างๆ ที่ถือถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการเตรียมการทางการศึกษา และสร้างบุคลากรที่ดีมีความเหมาะสมตามลักษณะอาชีพมากกว่าการวางข้อกำหนด กฎเกณฑ์แต่ฝ่ายเดียว และมาตรฐานเป็นแกนกลางที่สำคัญในด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ที่ช่วยเป็นตัวกำหนดให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษา มีมุมมองหรือความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนแตกต่างกันนั้น อาจประกอบด้วยหลายปัจจัย ความแตกต่างด้านขนาดของสถานศึกษา ที่จำแนกตามจำนวนนักเรียนและความแตกต่างด้านตำแหน่งของบุคลากร อาจเป็นตัวแปรสำคัญ ที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีมุมมองหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามบริบท นอกจากนี้ ทั้งสองปัจจัยดังกล่าว อาจมีอิทธิพลร่วมกันในการส่งผลทำให้เกิดสภาพความแตกต่างในมุมมองหรือความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ได้ โดยมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ เช่น ผลการศึกษาของ ปรกาศ บัตรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดโรงเรียนและสถานภาพ ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกัน

คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม และ 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของประณมพร เพ็ชรไพบรี (2548 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 และพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน รวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY